

Smart Health - Digital innovation driving smarter health in Europe -konferenssi 15.11.

Forum Europe järjesti Brysselissä 15. marraskuuta Smart Health -konferenssin, jonka tavoitteena oli pohtia sähköisen terveydenhuollon tulevaisuutta ja haasteita erityisesti digitaalisten innovatiivisten ratkaisujen sekä Euroopan komission sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelman 2012–2020 pohjalta. Konferenssin puhujien keskeiseksi viestiksi nousi tarve kehittää käyttäjälähtöisiä sähköisen hallinnon palveluita, yksityisen ja julkisen sektorin vuorovaikutusta, big datan yhteiskäyttöä sektorirajojen ylitse sekä julkisen hallinnon tarvetta kehittää johtajuutta sähköisen terveydenhuollon edistämiseksi lähivuosina.

Keynote-puheen pitänyt Hewlett Packard Enterprisen **Álvaro Gómez-Meana** korosti puheenvuorossaan konferenssin taustalla olevaa terveydenhuollon vahvaa yleistrendiä kohti ennaltaehkäisevää, uusien teknologioiden mahdollistamaa hoitoa, jossa yksilöillä on aktiivisempi rooli oman terveyden ylläpitämisessä ja monitoroinnissa ja jossa terveydenhuoltojärjestelmä on uusien mobiili- tai vastaavien palveluiden kautta jatkuvassa yhteydessä potilaisiin. Sähköisten palveluiden ja ennaltaehkäisevän hoidon on todettu tulevan halvemmaksi kuin nykyisen raskaan järjestelmän ylläpito ikääntyvissä EU-maissa.

Komission sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelma vaatii päivitystä

Komission viestintäverkot, sisällöt ja teknologia -pääosaston yksikönpäällikkö **Miguel González-Sanchon** mukaan vuosien 2012–2020 sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelma kärsii osittain jo nyt teknologian nopeasta kehityksestä eivätkä myöskään jäsenvaltiot ole pysyneet tomissaan kehityksen kyydissä. Tämän vuoksi komissio aloittaa vuoden 2017 alkupuolella väliarvioinnin toimintasuunnitelman toteutuksesta. Komissio tulee tarkastelemaan myös mobiiliterveyspalveluiden potentiaalia entistä tarkemmin. Erityisesti juuri terveysalan mobiilisovellukset ovat González-Sanchon mukaan saaneet enemmän näkyvyyttä kuin alan todellinen kehitys on kyennyt toteuttamaan käytännön palveluina. González-Sancho painotti myös sitä, ettei komissio toistaiseksi ole ottanut riittävällä tasolla huomioon paikallistasolla tapahtuvan innovatiivisen kehityksen tukemista, vaan keskittynyt kenties liikaakin ylemmän tason strategioihin. Lisäksi EU:n jäsenvaltioiden ja alueiden kesken on suuria vaihteluita siinä, miten aktiivisesti sähköisiä palveluita on otettu käyttöön. Tämä tekee EU:n sisäisen sähköisten palveluiden harmonisoinnin erittäin haastavaksi.

Yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksista tehokkuutta

Maailman terveysjärjestö WHO:n **Clayton Hamilton** painotti puheenvuorossaan terveysalan digitaalisten palveluiden kehityksen suurimman tämänhetkisen hidasteen olevan riittämätön innovaatorahoitus. Rahoituksen saatavuus on Hamiltonin mukaan jopa suurempi ongelma kuin lainsäädännölliset tai teknologiset esteet. Hamilton näki siksi lähitulevaisuudessa painopisteen siirtyvän yhä vahvemmin kohti yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksien kehittämistä. Tässä Hamilton nosti esiin Pohjoismaat esimerkkinä onnistuneista kumppanuuksista. Hamilton kuitenkin

korosti, että vaikka sähköisten palveluiden kehittämisessä nopeus ja luovat teknologiset ratkaisut tuovat usein markkinamenestystä lyhyellä tähtäimellä, tästä huolimatta sähköisten palveluiden standardisointi ja sertifiointi on yhä hyvin tarpeellinen osa prosessia ja melkein väistämätön hidaste palveluiden käyttöönotolle. Tähän tarvittaisiin julkiselta hallinnolta prosessia nopeuttavia ratkaisuja.

Utrechtin yliopiston professori **Nick Guldemon**d jatkoi yksityis-julkisten kumppanuuksien luomisesta esittämällä mallin, jolla julkisen sektorin tulisi edistää ja rahoittaa poliittisilla toimenpiteillä paikallistason innovointia, uusia palvelumalleja ja yritystoimintaa. Koska noin 95 prosenttia startupeista ei lähde lentoon, julkisen sektorin tulisi selvittää, miten se voisi tukea parhaiten niitä startupeja ja ratkaisuja, jotka parhaiten vastaavat käyttäjälähtöisiin ongelmiin. Näiden toimien pohjalta julkishallinnon tavoitteena tulisi olla parhaiden käytäntöjen jakamisen edistäminen ja hyödyntäminen laajemmassa mittakaavassa. Guldemon nosti aktiivisen ja terveen ikääntymisen eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing, EIP on AHA) hyväksi esimerkiksi toimivasta yksityis-julkisesta kumppanuudesta.

Big data ja sähköinen tiedonsiirto haaste julkisen sektorin raja-aidoille

Leopold Bauernfeind (Fabasoft AG) huomautti yksityisen sektorin tarvitsevan palveluiden kehittämiseksi dataa julkiselta sektorilta. Tämä nostaa esiin kysymyksen erityisesti big datan yksityisyydensuojasta, joka tapahtuman puhujien mukaan on saanut jopa tarpeettoman suuret mittasuhteet julkisessa keskustelussa, sillä nykyisten teknologisten ratkaisujen avulla yksityisyyden takaaminen ei ole niinkään suuri haaste. Sen sijaan keskustelu yksityisyydestä hidastaa tarpeettomasti erityisesti big datan ns. sekundaarista hyödyntämistä tutkimustarkoituksessa. Toisaalta Nico Guldemonin mukaan big datasta on puhuttu paljon diagnostiikassa, mutta sillä saattaa olla jopa enemmän merkitystä sosiaalisen tiedon tuottamisessa palveluiden kehittämisen kannalta.

OECD:n **Luke Slawomirski** korosti puheenvuorossaan terveydenhuollosta puuttuvan yhä kapasiteetti ja rakenteet datan tehokkaalle käsittelylle. Tähän on syynä datan keräämiseen ja säilyttämiseen liittyvä siilomentaliteetti, jonka taustalla on terveydenhuollon instituutioiden konservatiivisuus ja uusien teknologioiden asiantuntijuuden puute. Instituutiot eivät Slawomirskin mukaan näe dataa arvokkaana resurssina, vaan pikemminkin toiminnan sivutuotteena, jonka omistajuus on instituutiolla itsellään. Sähköisten terveydenhuoltopalveluiden käytännön toteuttaminen vaatii nykyistä tehokkaampaa tietokantojen välistä yhteensopivuutta ja standardointia yli sektorirajojen. Lisäksi vain osalla eurooppalaisista maista on olemassa strategia big datan käytöstä terveydenhuollossa.

Haasteena sitouttaa ja kouluttaa terveydenhuollon ammattilaiset ja kansalaiset sähköisten palveluiden käyttäjiksi

Tapahtuman paneelikeskusteluissa yhdeksi merkittävimmäksi sähköisten terveyspalveluiden ongelmaksi nousi käyttäjälähtöisen ajattelun puute palvelunkehittäjiä parissa. Palveluita tuotetaan yhä liikaa teknologisista lähtökohdista ajattelematta käyttäjäkokemusta. Lisäksi ongelmana on, ettei

kansalaistasolla ole käyty keskustelua ja luotu laajempaa tietoisuutta sähköisten palveluiden hyödyistä, jolloin ei ole myöskään syntynyt luottamusta uusia tai vasta kehitteillä olevia palveluita kohtaan. Sähköisessä terveydenhuollossa pisimmälle edenneitä maita yhdistää eurooppalaisella tasolla Luke Slawomirskin mukaan erityisesti kansalaisten luottamus valtiohallintoon ja instituutioihin.

Komission González-Sancho huomautti erityisesti pilottiprojektien vaikeudesta. Ennaltaehkäisevässä sähköisessä terveydenhuollossa alan ammattilaisilla tulee olemaan nykyistä laajempi rooli ja osallisuus hoidon eri vaiheissa ja tasoilla. Terveydenhuollon henkilöstön rajallisen työajan käyttö uusien teknologioiden opettelemiseen on kuitenkin osoittautunut vaikeaksi. Arkityön ohella myös potilaat pitäisi pystyä kouluttamaan uusien palveluiden käyttäjiksi. Pilotointi ei myöskään saa vaarantaa potilasturvallisuutta virheiden muodossa. Lisäksi sekä terveydenhuollon ammattilaisten että potilaiden välillä on merkittäviä teknologian käyttöön liittyviä osaamiseroja yksilötasolla. Tapahtuman puhujien mielestä mahdollinen vastahakoisuus uusia sähköisiä palveluita kohtaan on siten hyvin ymmärrettävää ja julkisen hallinnon tehtävänä on keksiä parempia ratkaisuja henkilökunnan kouluttamiseksi ja palveluiden testaamiseksi.

Julkiselta hallinnolta vaaditaan lähitulevaisuudessa OECD:n Luke Slawomirskin mukaan myös big dataan liittyvän strategisen ajattelun kehittämistä, aktiivista kommunikaatiota instituutio- ja sektorirajojen yli, digitalisaatiota mahdollistavia lainsäädännöllistä puitetta sekä toimien tehokkuuden säännöllistä arviointia. OECD valmistelee parhaillaan suosituksiaan terveysdatan hallinnoinnista ja ne julkaistaan ensi vuonna. Suurin ongelma on kuitenkin panelistien mukaan se, että tällä hetkellä julkisesta hallinnosta puuttuu sähköisiin palveluihin liittyvää teknistä ja juridista osaamista sekä johtajuutta. Tämän osaamisen ja johtajuuden tulisi olla edustettuna hallinnon kaikilla eri tasoilla strategisilla paikoilla, jotta julkinen sektori pystyisi vastaamaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Lisäksi kansalaisten ja alan ammattilaisten sitouttaminen vaatii julkisen keskustelun aktivoimista ja sidosryhmien aktiivista kuulemista kaikilla hallinnon tasoilla. Panelistit maalasivat lopuksi mustan kuvan tulevaisuudesta: jos digitalisaatio tapahtuu terveydenhuollossa liian hitaasti, koko terveydenhuoltojärjestelmä tulee pian niin kalliiksi, että innovointiin ja luoville ratkaisuille on allokoitavissa yhä vähemmän ja vähemmän resursseja.